

**Eindrapport Rekenkameronderzoek
effectiviteit armoedebeleid
gemeente Wijchen**

Colofon

Projectnummer: 425

Auteurs: Sari van Aart
Julian Edens
Yorick van den Berg
Gerard Nieuwe Weme

B&A B.V.
Bezuidenhoutseweg 161
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500
f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl
http: www.bagroep.nl

Den Haag, 20 februari 2025

© Copyright B&A B.V. 2024

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle opdrachten en werkzaamheden zijn de Algemene voorwaarden van B&A B.V. van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder dossiernummer: KvK Haaglanden 27177844. De Algemene voorwaarden treft u als bijlage aan en kunt u tevens inzien op onze website, www.bagroep.nl.

B&A is gevestigd in Den Haag, Amsterdam en Rotterdam.

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Beantwoording hoofdvraag	5
1.3 Conclusies	6
1.4 Aanbevelingen	6
1.5 Bestuurlijke reactie	8
1.6 Nawoord	11
2. Inleiding	13
2.1 Aanleiding	13
2.2 Onderzoeksvragen	13
2.3 Onderzoeksverantwoording	13
3. Bevindingen leefwereld	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Bevindingen bekendheid ondersteuning	17
3.3 Bevindingen vinden en aanvragen ondersteuning	17
3.4 Bevindingen effecten op bestaanszekerheid	18
3.5 Bevindingen ervaringen hulp Kindregeling	20
3.6 Toetsing normenkader	21
4. Bevindingen uitvoeringswereld	25
4.1 Inleiding	25
4.2 Bevindingen toepassen strategieën verbeteren bereik, versterken maatschappelijke positie en aanpassen van regels	25
4.3 Bevindingen benutten gemeentelijke regierol	26
4.4 Bevindingen ondersteuning kinderen in armoede door partners	27
4.5 Toetsing normenkader	29
5. Bevindingen beleidswereld	33
5.1 Inleiding	33
5.2 Bevindingen regelingen	33
5.3 Bevindingen bereik en uitgaven regelingen	35
5.4 Bevindingen inzet, beleid en knelpunten vergroten bereik	36
5.5 Bevindingen besteding extra Rijksmiddelen armoedebestrijding	41
5.6 Bevindingen monitoring effecten	42
5.7 Toetsing normenkader	43
Bijlage 1: deelvragen	45
Bijlage 2: het normenkader	46
Bijlage 3: geraadpleegde bronnen	49

1

MANAGEMENTSAMENVATTING

1. Managementsamenvatting

1.1 Inleiding

De Rekenkamer van de gemeente Wijchen heeft een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de gemeentelijke armoedeaanpak onder de Wijchense huishoudens, met verbijzonderde aandacht voor de mate waarin kinderen die in armoede leven en opgroeien worden bereikt met dit beleid.

Na een documentenanalyse is achtereenvolgens gesproken met inwoners (de leefwereld), uitvoerders van gemeente en partners (de uitvoeringswereld) en de beleidsmedewerkers, portefeuillehouder en de raad van de gemeente (de beleidswereld). Op basis van deze input is deze nota opgesteld.

1.2 Beantwoording hoofdvraag

Beantwoording hoofdvraag

In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?

Het huidig bereik ligt hoog maar kan vergroot worden

In het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden” staat vermeld dat naar schatting iets minder dan 70% van de doelgroep wordt bereikt met één of meer inkomensondersteunende regelingen. Dit is een mooi resultaat. Uit het rekenkameronderzoek komt daarnaast naar voren dat verbeterpunten onder andere zijn: het bieden van ondersteuning bij aanvragen, nazorg faciliteren, laagdrempelige inlooplekken creëren in wijken en ambtshalve verstrekken. Consulents lossen vooral binnengekomen hulpvragen op en passen waar mogelijk maatwerk toe, wat de effectiviteit vergroot maar ook meer inspanning vraagt. Partners van de gemeente zouden graag zien dat de gemeente de regierol neemt in het toewerken naar één laagdrempelig loket, met één aanspreekpunt per huishouden. Zowel de consultants als partners missen een structurele leer-en verbetercyclus.

De huidige ondersteuning helpt maar is niet altijd duurzaam

De ondersteuning vanuit de gemeente en partners draagt bij aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van de meeste inwoners. De ondersteuning geeft ademruimte voor gezinnen en hun kinderen. De gezinnen waarmee is gesproken, noemden hierbij specifiek dat hun kinderen door deze ondersteuning nu kunnen sporten en meedoen op school. Dit vinden zij cruciaal voor hun welzijn en opgroeien. De ondersteuning lost niet altijd structurele problematiek van inwoners op. Het zorgt dat zij maandelijks rond kunnen komen maar zij kunnen bijvoorbeeld geen buffer opbouwen voor onvoorziene kosten. Bij de Voedselbank heeft 40% van de cliënten een hulpduur van meer dan drie jaar, en 10% zelfs bijna zeven jaar. Dit wijst erop dat duurzame verbetering van bestaanszekerheid nog onvoldoende wordt gerealiseerd.

1.3 Conclusies

Conclusie 1: aantallen niet-gebruikers niet in beeld

Hoewel de aantallen en uitgaven van verstrekte ondersteuning goed inzichtelijk zijn, ontbreekt een beeld van het aantal niet-gebruikers per regeling en hun profiel. Daarnaast is weinig inzicht in het effect van de ondersteuning op bestaanszekerheid. De gemeente gebruikt CBS-cijfers, de armoedemonitor en rapportages over bijzondere bijstand om effecten te volgen, maar monitoring blijft vooral globaal en kwalitatief.

Conclusie 2: ondersteuning vinden en aanvragen is ingewikkeld

Het proces van het vinden en aanvragen van hulp wordt als moeilijk ervaren door inwoners. Dit heeft verschillende oorzaken, waaronder het verzamelen van de benodigde documenten, het gebrek aan kennis over mogelijkheid tot hulp, het werken met bonnetjes of het overspoelende effect van het brede aanbod aan regelingen. Daarnaast richten de meeste maatregelen en voorzieningen zich op inwoners met een inkomen tot 110% of 120% van de bijstandsnorm, afhankelijk van de regeling.

Conclusie 3: de ondersteuning lost voor velen de onderliggende oorzaken niet op

De geboden hulp biedt inwoners ademruimte en kinderen kunnen meer meedoen aan de samenleving, maar de hulp lost voor velen de onderliggende structurele problemen niet op. Regelingen zijn namelijk specifiek en afgebakend, waardoor ze wel specifieke problemen aanpakken maar geen duurzame oplossingen bieden. Inwoners met langdurige bestaansonzekerheid blijven vaak jarenlang in deze situatie zitten.

Conclusie 4: raad kan onvoldoende sturen op effectiviteit

Raadsleden hebben behoefte aan duidelijke informatie over de maatschappelijke effecten en de relatie tussen kosten en resultaten, inclusief inzicht in de kosten van de huidige uitvoering en van alternatieve vormen. Dit stelt hen in staat betere keuzes te maken. De huidige informatievoorziening schiet volgens de in dit onderzoek gesproken raadsleden tekort, waardoor de raad onvoldoende sturing en grip op dit onderwerp ervaart.

1.4 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik

Om het bereik van ondersteuningsregelingen te vergroten, moet de gemeente Wijchen inzicht krijgen in welke groepen inwoners buiten beeld blijven. Sluit aan bij de lokale armoedescan van het CBS, die voor elke regeling het bereik en niet-bereik in kaart brengt. Door meer inzicht in het profiel van niet-gebruikers kan deze groep beter worden benaderd.

Tegelijkertijd moet ondersteuning eenvoudiger en effectiever worden gemaakt. Consulenten attenderen inwoners al op andere regelingen waar zij recht op hebben in het intake gesprek bij een aanvraag. De gemeente kan een stap verder gaan door het juridisch mogelijk maken van ambtshalve verstrekken en dit vervolgens inzetten. Dit gebeurt reeds in andere gemeenten.

Verder kan het samenvoegen van regelingen helpen om overzicht te creëren voor zowel inwoners als uitvoerders. Daarnaast kan meerjarige verstrekking met steekproefsgewijze controle achteraf administratieve lasten verlagen. Een laagdrempelige één loketfunctie in de wijken biedt inwoners directe toegang tot ondersteuning en advies.

Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken

Bied consulenten ruimte voor maatwerk in hun werkwijze binnen de huidige kaders. Binnen de wettelijke kaders moet flexibiliteit worden geboden, zodat consulenten kunnen afwijken van standaardprocedures om achterliggende, persoonlijke oorzaken van inwoners aan te pakken en duurzaam hun bestaanszekerheid te verbeteren. Voorbeelden zijn het vergoeden van openbaar vervoer, het financieren van een fiets om naar sollicitatiegesprekken te gaan, of het dekken van extra kosten voor kindzorg. Dit vereist ook een intensievere samenwerking tussen consulenten en partners om inwoners effectief en structureel te ondersteunen.

Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus.

Ontwikkel een leer- en verbetercyclus voor de aanpak van armoede in Wijchen, waarbij met partners en de gemeente Druten kennisuitwisseling en doorontwikkeling kan plaatsvinden. Het college wordt verzocht de regie te nemen in het opzetten van deze cyclus. Hierbij is het belangrijk dat kennisuitwisseling en doorontwikkeling bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de aanpak, inzicht geeft in doelgroepen die niet worden bereikt en de effecten van maatregelen verduidelijkt. Er kan daarbij ook gekeken worden naar werkwijzen in andere gemeenten.

Daarnaast moet ruimte worden geboden voor het bevorderen van deskundigheid van consulenten door middel van cursussen en opleidingen.

Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan “Geldzorgen, armoede en schulden”.

Stel een uitvoeringsplan op met een integrale benadering over de effectiviteit van de uitvoering en daarbij mogelijke interventies, een aantal scenario's en de daaraan verbonden kosten. Het college wordt verzocht om enkele scenario's voor te leggen aan de raad waarin inzicht wordt gegeven over de verwachte effecten en kosten per scenario. Vraag als raad aan het college een uitvoeringsplan met scenario's van het beleidsplan.

1.5 Bestuurlijke reactie

Gemeente Wijchen

Kasteellaan 27
Postbus 9000
6600 HA Wijchen

t 088 432 70 00

e gemeente@wijchen.nl

Team Werk & inkomen
Domein Sociale leefomgeving

datum 4 februari 2025
onderwerp Bestuurlijke reactie rekenkamerrapport armoedebeleid Wijchen
verzonden

contactpersoon

Evvy van Hemmen - Geerdinck

t 088 - 432 71 05

ons kenmerk

Z/24/274034

Geachte leden van de rekenkamer,

Het college heeft met interesse uw onderzoeksrapport "*effectiviteit armoedebeleid gemeente Wijchen*" gelezen. U verzoekt in een begeleidend schrijven om een bestuurlijke reactie. Met deze brief maken wij daar graag gebruik van. Na een algemene reactie op het rapport zullen wij specifiek per aanbeveling een reactie geven.

Het college wil u op de eerste plaats bedanken voor het onderzoek naar een onderwerp dat direct onze inwoners raakt. In april 2023 is het beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' vastgesteld. We zijn daarna begonnen met de start van de uitvoering van het beleid.

Belangrijke elementen in het beleidsplan zijn het vinden van de juiste methoden om groepen inwoners te bereiken én de samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Het bereik van de minder zelfredzame groepen in de samenleving is een continue zoektocht naar methoden die werken. Fijn om te lezen dat dit uw aandacht heeft getrokken. Uit uw onderzoek komt naar voren dat ons beleid voor de bestrijding van kinderarmoede slaagt. Het bereik is goed. Kinderen uit gezinnen met lage inkomens kunnen goed mee doen en hun welbevinden neemt toe. Eveneens is het positief bevestigd te zien dat de consultants alle ruimte opzoeken om voor onze inwoners de meest passende oplossingen te vinden. En dat zij erin slagen om goed aan te sluiten bij de leefwereld van de inwoners die hulp en ondersteuning vragen.

Wijchen is een gemeente die groot belang hecht aan de samenwerking met maatschappelijke partners. De laatste jaren is hier intensief op ingezet. We zijn trots op al onze partners en de wijze waarop wij met elkaar samenwerken aan het bestrijden van armoede. Dit heeft al geleid tot goede initiatieven en acties die bijdragen aan de effectiviteit van het armoedebelied.

Voordat we ingaan op de aanbevelingen merken wij op dat wij in het rapport de nieuwe definitie van armoede (2024, CBS, SCP en Nibud) missen. In deze definitie wordt ook het vermogen meegenomen. Het actuele beeld volgens de nieuwe definitie laat zien dat het aantal huishoudens dat in 'armoede' leeft in Wijchen maar half zo groot is.

Aanbeveling 1: Vergroot het inzicht in het niet-bereik

"Om het beleid van ondersteuningsregelingen te vergroten... toegang tot ondersteuning en advies."

Reactie

Onder deze aanbeveling doet u 3 suggesties.

Ten eerste de aansluiting bij de lokale armoedescan van het CBS. Aangezien de lokale minimaregelingen verschillen per gemeente en niet landelijk worden verzameld, is de lokale armoedescan niet voor alle gemeenten beschikbaar. Ook voor de gemeente Wijchen niet. Wij gebruiken andere bronnen om meer zicht te krijgen in de verschillende doelgroepen.

Ten tweede noemt u dat de ondersteuning en het aanvragen van voorzieningen en regelingen eenvoudiger en effectiever moet worden gemaakt. Het vereenvoudigen van aanvragen zal altijd een punt van aandacht blijven. Op alle door u opgesomde maatregelen hebben wij initiatieven lopen. We werken hierbij nauw samen met onze partners. Wij willen meer ruimte inbouwen voor uitleg en ondersteuning van de kant van de gemeente.

Ten derde noemt u een aantal maatregelen om het overzicht voor inwoners en uitvoerders te vergroten. Dit heeft onze aandacht. De onlangs geïntroduceerde inkomenskaart is hier een voorbeeld van.

Aanbeveling 2: Vergroot de effectiviteit door in te spelen op achterliggende oorzaken

"Biedt consulenten ruimte ... om inwoners effectief en structureel te ondersteunen."

Reactie

Het college is met u van mening dat maatwerk erg belangrijk is. Binnen de wettelijke kaders is ruimte aanwezig om af te wijken van de regels. Dit kan op grond van de hardheidsclausule. Waar nodig wordt hiervan gebruik gemaakt. Zoals u heeft opgemerkt hebben de consulenten aandacht voor de achterliggende, persoonlijke oorzaken van inwoners. Als dit nodig is wordt de samenwerking gezocht met het Sociaal Team of de maatschappelijke partners.

Aanbeveling 3: Ontwikkel een leer- en verbetercyclus

"Ontwikkel een leer- en verbetercyclus.... cursussen en opleidingen."

Reactie

U verzoekt ons om de regie te nemen in het opzetten van een leer- en verbetercyclus. Dit dient ertoe om kennisuitwisseling tussen de gemeente en de partners te stimuleren en de doorontwikkeling van de aanpak van het armoedebelied vorm te geven.

Wij delen deze constatering helemaal en zijn hier ook al vanaf 2020 mee bezig.

Aanbeveling 4: Geef een vervolg aan het beleidsplan "Geldzorgen, armoede en schulden"

"Stel een uitvoeringsplan op scenario's van het beleidsplan."

Reactie

Na afloop van dit beleidsplan wordt een nieuw beleidsplan gemaakt. Dit wordt behandeld in de raad. Nadat is ingestemd met het beleidsplan gaan wij over tot uitvoering.

Wij onderstrepen het belang om de gemeenteraad meer in haar kracht te zetten door de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. U geeft daarvoor een aantal voorstellen die we graag met de raad bespreken.

Slotwoord

Het college is dankbaar voor de inzichten uit dit rekenkameronderzoek, die helpen onze inzet op de bestrijding van armoede blijvend te ontwikkelen. We zien er naar uit concreet en met elkaar aan de slag te gaan.

We nemen het initiatief om met de raad in gesprek te gaan over verduidelijking van de informatievoorziening. Graag horen wij van de raad of daar behoefte aan is.

Er komen financieel moeilijke jaren. Wellicht raakt dit ook het sociaal domein. Wij hebben er vertrouwen in dat we samen met de gemeenteraad op dit thema goede verstandige keuzes kunnen maken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

J.M. Hendrix,
gemeentesecretaris

R.D. Helmer-Englebert
burgemeester

1.6 Nawoord

De rekenkamer bedankt het college voor haar reactie en heeft deze met belangstelling gelezen. Het is inderdaad een goed resultaat dat met het armoedebeleid veel kinderen uit gezinnen met een laag inkomen worden bereikt en dat hun welzijn hierdoor toeneemt. De rekenkamer waardeert dat het college de geboden verbeterpunten herkent en de intentie heeft om hier verder mee aan de slag te gaan.

In de reactie verwijst het college naar de nieuwe definitie van armoede die het CBS, SCP en Nibud in oktober 2024 hebben gepresenteerd.¹ Volgens deze nieuwe definitie is het aantal mensen in armoede afgenomen maar er is ook geconstateerd dat de ernst van de armoede is toegenomen doordat er relatief meer werkenden arm zijn. Deze groep blijkt vaker meer inkomen tekort te komen dan bijstandsgerechtigden. Daarnaast blijft er een grote groep huishoudens die (langdurig) net boven de armoedegrens leeft en moeite heeft om rond te komen.

Gemeenten kunnen, als zij dat willen, deelnemen aan de Lokale Armoedescan van het CBS. Gemeenten als Arnhem, Zwolle en Nijmegen hebben hier op eigen initiatief aan deelgenomen. Deze scan biedt per lokale regeling data waarmee de gemeente het bereik van haar beleid beter kan monitoren en bijsturen. De gemeente moet hiervoor data aanleveren aan het CBS. De VNG heeft de ambitie om alle gemeenten aan te laten sluiten op deze Lokale Armoedescan en er is hiervoor een dataprojectleider bij VNG Realisatie aangesteld.

De rekenkamer vindt het bemoedigend om te lezen dat het college op alle voorgestelde maatregelen om de inkomensondersteuning eenvoudiger en effectiever te maken, reeds initiatieven in gang heeft gezet.

Het college geeft aan dat er sinds 2020 wordt gewerkt aan een leer- en verbetercyclus in samenwerking met partners. Dit is een waardevolle ontwikkeling. Tegelijkertijd blijkt uit ons onderzoek dat zowel partners als consultants een structurele leer- en verbetercyclus missen. Hier liggen dus kansen voor verdere versterking.

Tot slot zal de rekenkamer, in het kader van de versterking van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad, de initiatieven om de informatievoorziening aan de raad over het armoedebeleid te verbeteren met interesse blijven volgen.

De rekenkamer is verheugd dat het college de inzichten uit het rekenkameronderzoek van belang vindt voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het armoedebeleid van de gemeente Wijchen. De rekenkamer vertrouwt erop dat de gemeenteraad en het college deze inzichten zullen benutten om het armoedebeleid verder te versterken. En er nog meer mensen, kinderen, worden bereikt.

¹ CBS: [Nieuwe meetmethode CBS, SCP en Nibud brengt armoede scherper in beeld](#).

2

INLEIDING

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

In de gemeente Wijchen hadden in 2023 circa 1800 huishoudens langer dan een jaar een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. In deze huishoudens groeien circa 500 minderjarige kinderen op, dit is 7,3% van het totaal aantal kinderen in de gemeente Wijchen (Bron CBS, het CBS rondt af op 100-tallen). Circa 400 huishoudens hadden langer dan 4 jaar een inkomen tot 101% van de bijstandsnorm; in deze huishoudens groeien circa 100 kinderen op.

Armoede raakt de gezinnen waarin kinderen opgroeien maar ook de kinderen zelf. Voor deze kinderen heeft het opgroeien in armoede gevolgen voor de mate van socialisatie en de mogelijkheden tot participatie in de samenleving.

Het gemeentebestuur van Wijchen heeft veel aandacht voor armoedebestrijding, wat blijkt uit de coalitieakkoord en het recente beleidsplan Geldzorgen, armoede en schulden (2023). Onderzoek naar de effectiviteit van het armoedebelief is nog niet gedaan. Ook is er nog geen inzicht in wat het armoedebelief betekent voor de kinderen die in armoede opgroeien. De Rekenkamer heeft een onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de gemeentelijke armoedeaanpak onder de Wijchense huishoudens, met verbijzonderde aandacht voor de mate waarin kinderen die in armoede leven en opgroeien worden bereikt met dit beleid.

2.2 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

In hoeverre slaagt de gemeente Wijchen erin om met de armoedeaanpak de Wijchense huishoudens, en in het bijzonder kinderen, in (dreigende) armoede te bereiken en is deze aanpak effectief?

De Rekenkamer heeft een onderscheid gemaakt tussen deelvragen die gaan over de ervaringen vanuit het perspectief van de inwoners (de 'leefwereld'), het perspectief van de uitvoerders die inwoners helpen (de 'uitvoeringswereld') en het perspectief van de beleidsmakers (de 'beleidswereld'). Door de bevindingen vanuit deze perspectieven met elkaar te verbinden en te confronteren wordt een antwoord gegeven op het centrale doel: de effectiviteit van de Wijchense uitvoering van het armoedebelief. De deelvragen treft u aan in bijlage 1. Het normenkader ingedeeld naar deelvragen treft u aan in bijlage 2.

2.3 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek heeft bestaan uit de volgende stappen:

Documentenstudie

Eerst is gestart met een analyse van alle inkomensregelingen die de gemeente biedt. Welke regelingen kent de gemeente en welke voorwaarden gelden daarvoor. Op basis van gemeentelijke cijfers is in beeld gebracht hoe het gebruik van deze regelingen zich heeft ontwikkeld. Ook is op basis van beschikbaar gestelde gegevens een analyse opgesteld van de armoedeproblematiek in Wijchen. Het tweede deel van de documentenstudie heeft zich gericht op een inhoudelijke analyse van het relevante beleid rondom armoede, schulden en bestaanszekerheid, specifiek voor huishoudens met kinderen. Daarbij is ook meegenomen het proces van informatievoorziening van het college richting de raad over de aanpak van armoede, schulden en het verbeteren van de bestaanszekerheid.

Veldwerk inwoners

Op basis van geanonimiseerde bestanden van de gemeente met daarin huishoudens met kinderen die gebruik hebben gemaakt van inkomensregelingen is een selectie gemaakt om 15 huishoudens met kinderen te kunnen interviewen. Met deze 15 huishoudens heeft een gesprek plaatsgevonden over hun ervaringen met het proces van aanvragen en over het effect dat de hulp voor hen heeft gehad.

Veldwerk uitvoerende medewerkers en partners

Met uitvoerende consulenten van de gemeente is een interview afgenomen. Het doel van dit gesprek was om te achterhalen hoe het proces van aanvragen verloopt, hoe huishoudens bij de hulp en ondersteuning terecht komen, wat gedaan wordt om het bereik van huishoudens te vergroten en wat verklaringen zijn voor het niet-bereiken van hen.

Met partners van de gemeente Wijchen is gesproken over hoe zij huishoudens en gezinnen waarvan de bestaanszekerheid onder druk staat ondersteunen en hoe zij de samenwerking met de gemeente vormgeven.

Ook zijn de consulenten en partners bevraagd op wat goed gaat en wat beter kan. Ook is hen gevraagd om te reflecteren op de bevindingen uit gesprekken met huishoudens.

Veldwerk beleidsmakers

Met beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor armoede en bestaanszekerheid is een interview afgenomen. Daarnaast heeft een interview met de verantwoordelijk wethouder plaatsgevonden. In deze gesprekken is nagegaan wat de belangrijkste doelen zijn van de gemeente, hoe de gemeente stuurt op het doelbereik, hoe ingezet wordt op huishoudens met kinderen, hoe de extra beschikbaar gestelde middelen voor kinderarmoede zijn ingezet, wat verklaringen zijn voor bereikte resultaten, wat goed gaat en wat beter kan. Ook is hen gevraagd te reflecteren op de uitkomsten uit de gesprekken met inwoners en met uitvoerders.

Groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad

De laatste fase in het onderzoek betrof een groepsgesprek met een vertegenwoordiging van de raad. In dit gesprek zijn de voorlopige bevindingen uit de voorgaande stappen op hoofdlijnen toegelicht. De raadsleden zijn bevraagd hierop en op de invulling van hun kaderstellende en controlerende rol te reflecteren: wat gaat goed en wat kan beter?

Zo is steeds in elke stap voortgeborduurd op de bevindingen uit voorgaande stappen.

Rapportage

De bevindingen zijn per perspectief (inwoner, uitvoerder en beleidsmaker) opgesteld. Dit heeft geleid tot een nota van bevindingen. De nota is aangeboden voor ambtelijk wederhoor en de reactie hierop aangevuld met conclusies en aanbevelingen is verwerkt in deze nota die wordt aangeboden voor bestuurlijk wederhoor.

3

BEVINDINGEN LEEFWERELD

3. Bevindingen leefwereld

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van de inwoners weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

De deelvragen van de 'Leefwereld' treft u aan in bijlage 1.

3.2 Bevindingen bekendheid ondersteuning

1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat zij zelf niet wisten waar zij terecht konden voor het aanvragen van ondersteuning.
- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, is via hun netwerk of een organisatie doorverwezen naar de gemeente om ondersteuning aan te kunnen vragen.

Onderbouwing

De meerderheid van de gesproken inwoners maakt gebruik van meerdere inkomensregelingen. De meerderheid van de gesproken inwoners (13/15) geeft aan dat zij zelf niet wisten waar zij terecht konden voor het aanvragen van ondersteuning. Van deze 13 inwoners staan 4 inwoners onder bewind en hebben hun bewindvoerders de ondersteuning voor hen aangevraagd bij de gemeente. De rest van deze inwoners (9/15) zijn via hun netwerk of een organisatie (zoals Vluchtelingenwerk) doorverwezen naar de gemeente om ondersteuning aan te kunnen vragen.

Inwoners geven aan dat op het moment dat zij in de problemen kwamen, zij niet wisten dat ze bij de gemeente terecht konden voor ondersteuning. De meerderheid van de gesproken inwoners ervaart dat de gemeente niet proactief is in het verspreiden van informatie over de mogelijkheid tot ondersteuning.

3.3 Bevindingen vinden en aanvragen ondersteuning

2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishouders met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat het proces van het vinden en aanvragen van hulp moeilijk was, dit kwam door:
 - Aanvragen zijn tijdrovend, herhalend en ingewikkeld
 - Ze wisten er niet van af
 - Het verzamelen van benodigde documenten
 - Afhankelijkheid van hulp van derden zoals bewindvoerders en organisaties.
- Een derde van de inwoners waarmee gesproken is, geeft aan dat het proces niet als moeilijk wordt ervaren, vooral wanneer de gemeente of andere organisaties actief hielpen bij het vinden en aanvragen van hulp.

Onderbouwing

Het proces van het vinden en aanvragen van hulp werd door veel inwoners als moeilijk ervaren. Van de 15 geïnterviewde inwoners gaven er 10 aan dat ze of er niet van wisten, of dat het verzamelen van de benodigde documenten en het indienen van aanvragen tijdrovend, herhalend en ingewikkeld was. Dit werd verder onderbouwd door het feit dat 10 van de 15 inwoners afhankelijk waren van hulp van derden, zoals bewindvoerders of organisaties, om de juiste ondersteuning te vinden en aan te vragen.

"Ik heb eigenlijk nooit om financiële hulp gevraagd. Ik heb om hulp gevraagd om mijn toekomst veilig te stellen. Het is niet moeilijk om hulp te vragen, maar het is moeilijk om goedkeuring te krijgen voor de hulp die ik zou willen."

5 van de 15 inwoners meldden dat ze het proces niet als moeilijk ervaren, vooral niet wanneer de gemeente of andere organisaties actief hielpen bij het vinden en aanvragen van hulp.

"For me it wasn't difficult to request help. I have received support from Vluchtelingenwerk Nederland – they assisted me in requesting support from municipality. I could further find out myself what I had to do, which information to look up etc. I used the Kindregeling, Meedoenregeling and Bijzondere Bijstand, Laptopregeling."

3.4 Bevindingen effecten op bestaanszekerheid

3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishoudens met kinderen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De ondersteuning heeft bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van de meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, de ondersteuning geeft ademruimte. Belangrijke factoren hiervan zijn:
 - Dat hun kinderen kunnen sporten en deelnemen op school
 - Meer ademruimte en de basisbehoeften kunnen veroorloven
 - (Sneller) schulden kunnen aflossen.
- Verschillende inwoners waarmee gesproken is, geven aan dat zij hiermee niet voldoende geholpen zijn.

Onderbouwing

Van de 15 geïnterviewde inwoners gaven er 13 aan dat de ondersteuning hun bestaanszekerheid verbeterde. Gezinnen noemden hierbij specifiek dat hun kinderen door deze ondersteuning nu kunnen sporten en meedoen op school. Dit vinden zij cruciaal voor hun welzijn en opgroeien. Verder noemden de inwoners specifiek dat zij door de gemeentelijke regelingen meer ademruimte krijgen en (sneller) schuldenvrij zijn. Deze regelingen boden hen de nodige ademruimte en hielpen hen om basisbehoeften te vervullen. En in een aantal gevallen droeg dit zeker bij aan een duurzaam herstel.

"Ik ben vanuit mijn werksituatie werkloos geworden. Vervolgens heb ik een bijstandsuitkering aangevraagd omdat ik niet aan het werk kwam. In mijn eerste jaar werkloos begon mijn gezondheid parten te spelen. Vervolgens ben ik van het een in het ander gerold. Ik kreeg een coach van de gemeente. Deze stelde na ongeveer acht gesprekken vast dat ik niet kon werken. Toen ben ik in de bijstand gekomen. Ik zat tussen de wal en het schip. Ik heb zelf contact opgenomen met de gemeente om een keuring te krijgen. Dit werd gedaan door een arts van het UWV. Ik vond het prettig dat daarna vanuit de gemeente niet is gedrukt. Ik heb zelf mijn pad aangegeven aan de gemeente. Soms ging het beter met mij en soms ging het slechter. Ik heb het op mijn eigen tempo mogen doen. Mijn eerste re-integratiecoach was bij het UWV, vervolgens kreeg ik een coach via de gemeente. En sinds kort werk ik weer."

Daarnaast maken inwoners gebruik van de Voedselbank en ontvangen zij gerichte ondersteuning van Vluchtelingenwerk en de Stichting Vincentius. De hulp van deze partners wordt als positief ervaren. Het biedt mensen extra middelen als voedsel of ondersteuning bij het oplossen van alledaagse vragen.

Verschillende inwoners geven aan dat, hoewel de ondersteuning ademruimte geeft, zij hier niet volledig mee geholpen zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een inwoner met vluchtelingenachtergrond geeft aan begeleiding te missen bij om- of bijscholing.
- Een inwoner geeft aan niet financieel geholpen te worden met studeren, omdat hij te oud is. Deze persoon heeft een vluchtelingenachtergrond.
- Een gezin geeft aan dat ze er financieel op achteruit zijn gegaan doordat de vader ging werken. Ook hebben zij een gehandicapte dochter met hogere kosten waarbij de gemeente volgens hen niet genoeg ondersteunt.
- Een inwoner geeft aan dat zij niet mobiel is met het OV vanwege de kosten. In deze kosten wordt niet voorzien.

Inwoners (en in volgende hoofdstukken ook partners en de gemeente) geven aan dat een mogelijkheid tot een meer op maatgerichte ondersteuning, die niet onder huidige regelingen vallen, hen daadwerkelijk beter zou helpen. Binnen de kaders van het huidige armoedebelief kunnen problemen niet structureel opgelost worden.

Verder ervaren inwoners waarvan bestaanszekerheid onder druk staat vaak stress door vooral hun financiële situatie en door grote veranderingen in hun leven. Zie citaten hieronder.

"Boodschappen doen is niet altijd even leuk. Ene keer meer stress dan de andere keer, vooral wanneer er onverwachte, grote uitgaves zijn. Het is niet makkelijk als alleenstaande moeder met 3 kinderen, het leven is erg duur."

"Nee, normaal gesproken heb ik geen problemen met formulieren invullen, maar sinds de scheiding heb ik veel emotionele en financiële problemen. Ik heb toen mijn contactpersoon om hulp gevraagd bij het invullen."

Dit wordt ook aangegeven in een onderzoek van de Radboud Universiteit. Via het Gezinspanel Wijchen kunnen mensen die met weinig geld moeten rondkomen met hun gezin, hun stem beter laten horen in onderzoek, beleid en praktijk. Het onderzoek geeft aan dat gezinsgezondheid voor ouders vooral minder stress betekende en meer sociaal welzijn en veiligheid voor henzelf en hun kinderen, evenals voldoende financiële middelen. Hun prioriteiten voor het verbeteren van de gezinsgezondheid hadden allemaal betrekking op het verminderen van stress: ze hadden genoeg geld nodig, een veilige plek voor hun kinderen (inclusief kinderen met een handicap) om elkaar te ontmoeten en te spelen, en goede communicatie met de autoriteiten. De ideeën van ouders over interventieactiviteiten impliceerden dat activiteiten financieel ondersteunend of betaalbaar moesten zijn, dat ze het opbouwen van sociaal ondersteunende relaties mogelijk moesten maken, dat activiteiten warme persoonlijke begeleiding moesten omvatten om participatie mogelijk te maken, en dat schriftelijke communicatie begrijpelijk en toegankelijk moest zijn.

Inwoners met wie we hebben gesproken geven als toekomstverwachting aan: dat zij graag schuldenvrij zijn, dat zij het beste voor hun kinderen willen zodat zij goed mee kunnen doen, dat zij graag een baan vinden of dat zij een keer met de kinderen op vakantie willen gaan.

3.5 Bevindingen ervaringen hulp Kindregeling

4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet lukt om hulp te zoeken/vinden?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De Kindregeling wordt op het moment uitgevoerd door de gemeente zelf, de gemeente heeft deze taken overgenomen.
- De meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, is tevreden over de ontvangen ondersteuning.
- Echter had de meerderheid van de inwoners waarmee gesproken is, hulp nodig bij het zoeken en vinden van hulp.
- Ook is de meerderheid waarmee gesproken is, niet volledig op de hoogte van alle beschikbare regelingen.
- Het werken met bonnetjes wordt als omslachtig en vervelend ervaren.

Onderbouwing

De Kindregeling wordt op het moment uitgevoerd door de gemeente zelf. De kindregeling wordt uitgevoerd door de gemeente en de gemeente heeft hierover samenwerkingsafspraken gemaakt met de stichting Leergeld. De gemeente ondersteunde ook voor de Klijnsma-gelden kinderen in armoede (indirecte studiekosten, geldterugregeling). De extra middelen (Klijnsma-gelden) zijn toegevoegd aan het reeds bestaande budget en heeft daarmee het gemeentelijk beleid aanzienlijk verruimd.

De ervaringen van inwoners met deze regeling zijn over het algemeen positief. De meeste inwoners die hulp ontvingen, waardeerden de ondersteuning die zij kregen, vooral voor hun kinderen. Sommige inwoners hadden moeite om hulp te vinden of waren niet volledig op de hoogte van alle beschikbare regelingen. 13 van de 15 inwoners geven aan geen andere mensen te kennen die geen hulp kunnen vinden. 2 inwoners gaven aan een vermoeden te hebben dat iemand die zij kennen geen hulp aan heeft gevraagd bij de gemeente. Daarnaast geven zowel partners als inwoners aan dat voor bepaalde kindregelingen nog wordt gewerkt met het inleveren van bonnetjes. Hier hebben inwoners moeite mee en voor sommigen is dit omslachtig en wordt het als vervelend ervaren. Voor deze werkwijze heeft de raad destijds gekozen. De uitgaven die een huishouden financiert uit de Kindregeling dienen achteraf te worden verantwoord.

3.6 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm.
Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm.
Groene kleur

Normen	Toetsing
Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden van ondersteuning.	Voldoet beperkt. De meerderheid van de gesproken inwoners die in de problemen raakt is niet bekend met de mogelijkheden van ondersteuning.
Inwoners weten waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen.	Voldoet beperkt. De meerderheid van de inwoners weet niet waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen. Zij worden via anderen vaak doorverwezen of geholpen hierbij. Inwoners weten vaak niet voor welke regelingen zij in aanmerking komen.
Inwoners weten de ondersteuning te vinden.	Voldoet beperkt. Als inwoners ondersteund worden door derden weten zij met deze hulp de ondersteuning te vinden. De meerderheid van de inwoners ervaart moeilijkheden bij het aanvragen van ondersteuning.
Inwoners vinden dat de menselijke maat wordt toegepast.	Voldoet merendeels. De hulp die inwoners ontvangen geeft ademruimte en wordt als positief ervaren. Verschillende inwoners geven aan niet volledig te zijn geholpen met het oplossen van hun problemen binnen de huidige regelingen en zouden met meer op maatgerichte ondersteuning, die niet altijd binnen de regels van de regelingen passen, beter geholpen zijn.
Inwoners ervaren een duidelijke en makkelijk begrijpelijke mondelinge en schriftelijke communicatie door de gemeente.	Voldoet merendeels. Inwoners ervaren vaak moeilijkheden bij het aanvragen. Echter als zij ondersteund worden door derden hierin ervaren zij weinig problemen.
Inwoners ervaren geen onnodige drempels.	Voldoet beperkt. Inwoners ervaren moeilijkheden bij het aanvragen en zijn niet altijd geholpen met het oplossen van hun problemen.
Het proces van aanvragen van hulp verloopt binnen voor inwoners acceptabele termijnen.	Voldoet grotendeels. Inwoners zijn over het algemeen tevreden met de ondersteuning die zij ontvangen en het proces van aanvragen verloopt over het algemeen binnen acceptabele termijnen.
De inwoners ervaren dat de ondersteuning aansluit op hun situatie en behoefte.	Voldoet grotendeels. Alle inwoners geven aan dat de ondersteuning ademruimte geeft en dat dit aansluit op hun behoefte. Echter een deel van de inwoners is niet volledig geholpen met het oplossen van hun problemen.

De ondersteuning heeft als effect dat inwoners meer bestaanszekerheid ervaren op de volgende aspecten: voorspelbaar en voldoende inkomen, toegang tot voorzieningen als onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven.	Voldoet grotendeels. Inwoners geven aan dat zij meer ademruimte krijgen door de ondersteuning en daarmee een meer voorspelbaar en vaker voldoende inkomen hebben. Door bijvoorbeeld de ondersteuning vanuit de kindregelingen geven inwoners aan dat kinderen beter mee kunnen doen op school en daarbuiten en dat daarmee de toegang tot voorzieningen verbeterd is. Inwoners geven niet aan dat zij met de ondersteuning een buffer hebben voor onverwachte uitgaven. Respondenten van de gemeente geven aan dat het gemeentelijk armoedebeleid niet is bedoeld voor het aanleggen van een financiële buffer. Tegenover alle verstrekkingen van de gemeentelijke minimaregelingen dienen uitgaven te staan. Ze zijn niet bedoeld om een buffer mee op te bouwen. Alleen de Individuele inkomenstoeslag is hierop een uitzondering.
---	---

4

**BEVINDINGEN
UITVOERINGSWERELD**

4. Bevindingen uitvoeringswereld

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van uitvoerende medewerkers en partners weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.*

In bijlage 1 bevinden zich de deelvragen van de 'Uitvoeringswereld'.

4.2 Bevindingen toepassen strategieën verbeteren bereik, versterken maatschappelijke positie en aanpassen van regels

5. Passen de gemeente en de partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De uitvoerende medewerkers van gemeente en partners geven aan dat het bereik al vrij hoog is maar beter kan door een meer laagdrempelige toegang met één aanspreekpunt, waardoor inwoners door gemeente en partners meer worden ontzorgd.
- Volgens de consulenten en partners kan het werken met maatwerk het bereik en de duurzame verbetering van bestaanszekerheid van gezinnen verhogen.
- De consulenten geven aan dat het invoeren van ambtshalve verstrekken van regelingen aan te bevelen is. Dit zal het bereik en het gebruik per regeling zeker verhogen.

Onderbouwing

Het bereik van een aantal regelingen wordt volgens de beleidsmedewerkers van de gemeente geschat op 85%. Deze aanname doet de gemeente op basis van een vergelijking van de cijfers van inwoners die gebruik maken van de regelingen en de betreffende inkomenscijfers die bekend zijn in de landelijke databank bij het CBS. In het beleidsplan Geldzorgen staat vermeld dat naar schatting iets minder dan 70% van de doelgroep wordt bereikt met één of meer inkomensondersteunende regelingen.

Het bereik is hoog maar kan beter volgens uitvoerders van gemeente en partners. Het bereiken van inwoners, die geen gebruik maken van inkomensondersteunende regelingen maar daar wel recht op hebben, is een uitdaging. De gemeente en haar partners hebben in de loop der jaren veel regelingen en vormen van ondersteuning ingesteld die door de inwoners als ze er eenmaal voor in aanmerking komen zeer gewaardeerd worden. Dit is volgens respondenten een reden voor een hoog bereik en maakt dat de tevredenheid van inwoners vrij groot is. Inwoners geven aan dat zij ademruimte krijgen en dat gezinsleden weer mee kunnen doen, maar geven ook aan dat de ondersteuning lang niet altijd hun problemen oplost.

Gemeentelijke consulenten merken dat inwoners soms het geld vanuit een regeling uitgeven aan middelen die niet bedoeld zijn volgens die regeling. Verder passen niet alle hulpvragen onder de huidige regelingen en wensen consulenten beargumenteerd maatwerk te kunnen toepassen om de bestaanszekerheid van gezinnen duurzaam te kunnen verbeteren. Zij geven aan om per gezin toe te werken naar één aanspreekpunt vanuit de gemeente per huishouden op het gebied van het sociaal domein zodat inwoners beter ontzorgd kunnen worden, de inwoner maar één keer zijn verhaal hoeft te doen, de nazorg kan worden ingevoerd en mogelijk de huishoudens ook vroegtijdiger kunnen worden

benaderd. Gemeentelijke consultants willen hiervoor graag meer inzicht hebben in hun klanten, maar het AVG werkt hen hierin echt tegen. Ze zouden bijvoorbeeld in Zorgnet willen kijken, maar dit mag dus niet. Verder kan somraagmige informatie niet zomaar gedeeld worden met partners.

Gemeentelijke consultants geven aan dat het aantal aanvragen is toegenomen, waardoor er meer mensen worden bereikt. Door onder andere schaamte bij inwoners bereikt de gemeente volgens hen zeker niet iedereen. De gemeente is wel bezig om gemeentelijke hulpaanvragen laagdrempeliger te maken door bijvoorbeeld sinds kort weer te werken met een open spreekuur bij het sociaal team en de Vraagwijzer. Consultants en een aantal partners ervaren het bereik hoger toen zij samen bij Vraagwijzer zaten.

Hoewel het bereik volgens landelijke gegevens hoog lijkt te liggen, geven partners aan dat zeker niet iedereen in de gemeente wordt bereikt. Consultants en een aantal partners ervaren het bereik hoger toen zij samen in een gebouw in de wijk zaten. Deze voorziening was laagdrempeliger voor inwoners dan het gemeentehuis waar inwoners nu voor aanvragen naar toe moeten. Deze partners stellen voor om deze één loketfunctie weer terug te brengen. Consultants van de gemeente geven aan dat zij partners meer willen betrekken in de uitvoering van het werk en de benodigde ondersteuning van gezinnen. Na opheffing van Vraagwijzer in 2017 (waarbij er één toegangspoort was), is er daarna jarenlang spreekuur gehouden bij het Sociaal Team met de bedoeling om deze manier van werken die de inwoners bekend was voort te zetten. Hier hebben ondersteuning, schuldhelpverlening en inkomensconsultanten aan meegewerkt. Echter, dit heeft niet geleid tot het gewenste resultaat.

Partners herkennen de schaamte van inwoners om zo maar binnen te lopen bij de gemeente met problemen en zien daarnaast een taalbarrière als obstakel voor inwoners om hulp te vragen. Verder geven partners aan dat vooral gezinnen, die net boven de vastgestelde armoedegrens zitten, niet worden bereikt. De gemeente helpt enkel als een hulpvraag is ingediend en dit doen deze gezinnen niet altijd, ook al komen zij voor bepaalde regelingen wel in aanmerking.

Consultanten en partners geven aan dat het voor inwoners moeilijk is om door alle hoepels te springen van alle verschillende aanvragen en die zodanig in te dienen dat aan alle voorwaarden is voldaan. Partners horen van inwoners dat de veelheid aan toeslagen en regelingen zowel landelijk als gemeentelijk als ondoorzichtig wordt ervaren. Gemeentelijke uitvoerders (en ook beleidsmedewerkers) geven aan dat het invoeren van ambtshalve verstrekken van regelingen hier deels een oplossing voor kan bieden. Dit zal het gebruik per regeling zeker verhogen. Daarnaast geven de consultants aan dat een verbeterpunt kan zijn dat voor alle regelingen in principe het aantal kinderen mee moet wegen in de verstrekte vergoeding. Zoals ook gebeurt bij de Kindregeling.

4.3 Bevindingen benutten gemeentelijke regierol

6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Uitvoerders van gemeente en partners ervaren korte lijnen met elkaar in de directe ondersteuning van inwoners.
- Partners verwachten dat de gemeente de regie neemt in het toewerken naar een laagdrempelig één-loket, waarin voor ieder huishouden één aanspreekpunt wordt vorm gegeven.
- Uitvoerders zouden graag een leer en verbetercyclus opbouwen met partners en met de gemeente Druten.

Onderbouwing

Partners (zoals de Voedselbank, de scholen, Vluchtelingenwerk, stichting Vincentius en de voetbalvereniging) ervaren korte lijnen met de consultants van de gemeente als het gaat om de directe ondersteuning van inwoners en deze samenwerking is goed. Verder vinden de consultants dat zij partners nog wel beter kunnen betrekken. Ook missen consultants vaak de connectie met het Sociaal Team. Partners verwachten dat de gemeente de regie neemt in het toewerken naar één laagdrempelig loket, waarin voor ieder huishouden één aanspreekpunt is vormgegeven. Dit is nodig om de drempel voor inwoners te verlagen.

Partners ervaren korte lijnen met de gemeente als subsidieverstrekker en dit wordt zeer gewaardeerd. Het contact is over het algemeen goed. Partners zijn over het algemeen tevreden met de (financiële) ondersteuning die zij via subsidie of bijdrage krijgen van de gemeente.

Partners zitten sinds enige tijd met de gemeente om tafel voor onderlinge afstemming, maar dit is meer op beleidsniveau dan met medewerkers met uitvoerende taken zoals consultants. Zowel de partners als de gemeente verwachten dat uitwisseling van kennis ook op uitvoerend niveau kan bijdragen tot het verder doorontwikkelen van het werk. Het verwachte gevolg daarvan is dat de ondersteuning meer effect zal hebben.

Ook zouden de consultants meer willen leren en weten over de werkwijze en uitvoering in andere gemeenten. Ze zouden graag een leer- en verbetercyclus opbouwen met partners en vooral met de gemeente Druten. Er is daarnaast behoefte aan deskundigheidsbevordering door middel van cursussen en opleidingen.

4.4 Bevindingen ondersteuning kinderen in armoede door partners

7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen? (Bijvoorbeeld: signalerings-, voorlichtings- en doorverwijsfunctie)

- Welzijnsorganisatie Meervoormekaar
- Voetbalvereniging AWC
- Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)
- De Voedselbank
- Vluchtelingenwerk

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De hulp van partners biedt extra middelen en ondersteuning in de vorm van onder andere voedsel, administratieve hulp, vervoer, activiteiten voor kinderen en pedagogische hulp.
- Partners zijn belangrijk in het doorverwijzen naar mogelijke ondersteuning via de gemeente.
- Partners als vluchtelingenwerk helpen inwoners met het aanvragen van deze ondersteuning.

Onderbouwing

Veel inwoners maken gebruik van gerichte ondersteuning door partners van de gemeente. Deze hulp wordt als positief ervaren. Het biedt mensen extra middelen als voedsel of ondersteuning bij het oplossen van alledaagse problemen en vragen. Hierbij valt te denken aan het onderhouden van een tuin, het repareren van dingen, een uitje voor de kinderen of een presentje met verjaardagen en feestdagen. Daarnaast zijn partners belangrijk in het doorverwijzen naar mogelijke ondersteuning die te krijgen is via de gemeente. Verder zijn er ook partners die helpen met het aanvragen van deze ondersteuning, dit wordt onder meer door Vluchtelingenwerk gedaan. Hieronder is voor de organisaties toegelicht hoe zij werken.

Welzijnsorganisatie Meervoormekaar

De organisatie biedt hulp bij opvoedingsvraagstukken en andere uitdagingen die komen kijken bij het opgroeien en opvoeden. Ouders kunnen bij Meervoormekaar terecht als ze zich zorgen maken over het gedrag van hun kind, meer inzicht willen krijgen in moderne onderwerpen zoals sociale media of hun ervaringen delen. Daarnaast biedt Meervoormekaar in samenwerking met het Sociaal Team Wijchen, de mogelijkheid voor gezinnen die behoefte hebben aan ondersteuning om gekoppeld te worden aan een ander gezin die hen dan kan helpen. Verder organiseert de organisatie activiteiten voor kinderen en gezinnen, zoals buitenspeelmiddagen in de zomervakantie en een seizoensgebonden activiteitenkalender. Verder helpt Meervoormekaar gezinnen met praktische zaken. Zo bieden ze hulp bij administratie en formulieren via een team van getrainde vrijwilligers. Ouders kunnen ondersteuning krijgen door "het Administratie en Formulierenteam" bij het op orde brengen van hun financiën, het aanvragen van toeslagen en regelingen en het invullen van ingewikkelde formulieren. Consulanten van de gemeente verwijzen door naar Meervoormekaar of gezinnen benaderen Meervoormekaar zelf. Ten slotte biedt Meervoormekaar oplossingen voor vervoer. Via de vervoersdienst OpStap kunnen inwoners hulp krijgen bij het bereiken van locaties zoals de huisarts of de supermarkt.

Voetbalvereniging AWC

AWC probeert om zich proactief richting leden op te stellen. Ze zijn een vereniging die meedenkt over het betalen van contributie als dat lastig is. Ze hebben gemerkt dat het voor sommige inwoners lastig is om lid te blijven op het moment dat een contributie niet kan worden betaald. Ze hebben daarom onlangs besloten om de contributie te verlagen. Ze proberen de leden zo goed mogelijk te informeren over mogelijke potjes waar inwoners gebruik van kunnen maken. Via het bestuur probeert AWC elk team te spreken en zo iedereen bewust te maken dat ze kunnen helpen zodat inwoners wel aan hun verplichtingen kunnen doen. Voor statushouders komt recent wel veel de vraag naar voren over bonnetjes die nodig zijn voor de financiering via de gemeente. Hierover is AWC wel met gemeente in gesprek geweest hoe dit simpeler kan maar daar is nog geen oplossing voor. Voor statushouders ervaart AWC wel vaak een taalbarrière.

Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)

Deze samenwerkingsorganisatie van verschillende scholen in de gemeente geeft onderwijs aan alle basisschoolleerlingen. Tussen de scholen zijn op het vlak van armoede wel verschillen. Zo krijgt één school de meeste subsidies. Dit komt doordat veel kinderen daar tweetalig zijn. Verder merken ze ook, dat er problemen als gevolg van armoede bij kinderen zijn die Nederlandse ouders hebben. Daar merken ze heel erg dat er schaamte is over armoede. Het is daarom moeilijk om het in beeld te krijgen. De scholen hebben het afgelopen jaar ieder kind een kerstcadeau gegeven. Scholen verwijzen door waar mogelijk naar instanties waar gezinnen met kinderen een ondersteuning kunnen krijgen. Daarnaast heeft de stichting een naschools programma waarbij kinderen kunnen meedoen in activiteiten. Voor dit programma is slechts een beperkt budget nodig. Hierover zijn ze in gesprek met de gemeente om dit beter gefinancierd te krijgen. Het is belangrijk dat je voor een klein budget iets kan organiseren voor kinderen die nog veel van de Nederlandse taal moeten leren. Wat doe je met kinderen uit groep 6, 7 en 8 die nog niet goed het Nederlands beheersen, zodat ze dit wel gaan leren? Hierover zijn ze in gesprek met de gemeente om een naschools programma aan te bieden. Volgens de respondenten van de gemeente is dit niet gerelateerd aan het gemeentelijk armoedebeleid.

De Voedselbank

De Voedselbank verstrekt voedsel aan inwoners en heeft geregeld andere ondersteuningsactiviteiten zoals bijvoorbeeld de verjaardagsdoos, de feestdagenacties en MUP (menstruatie uitgifte punt). Deze hulp wordt verstrekt aan mensen die het echt nodig hebben. Eenmaal per jaar is er een evaluatiegesprek met de klant van de Voedselbank. Dit gesprek gaat over de financiële situatie en welke andere dingen er nog spelen. Dan komen de verhalen die ook in de bredere zin met ondersteuning en hulp te maken hebben naar voren. Indien nodig wordt er doorverwezen. In principe is de Voedselbank noodhulp voor 3 jaar, maar in veel gevallen duurt het toch veel langer. Gemiddeld 40 procent van de gebruikers van de Voedselbank is dit langer dan drie jaar en 10 procent komt al bijna 7 jaar. Verder bestaat 50 procent uit één- of tweepersoonshuishoudens, 30 procent bestaat uit drie- tot vijfpersoonshuishoudens en 20% is met zes of meer personen. Voor de alleenstaanden geldt dat er bijna evenveel mannen als vrouwen zijn.

Vluchtelingenwerk

Vluchtelingenwerk begeleidt vluchtelingen die worden gehuisvest in Wijchen. De gemeente is dan ook een belangrijke partner voor Vluchtelingenwerk. Via de gemeente zijn de (inkomens)regelingen beschikbaar die passend zijn. Daar informeert Vluchtelingenwerk de vluchtelingen over. Ze brengen dan samen met hen de budgetten in kaart en verwijzen daar waar nodig door naar de gemeente, naar schuldhulpmaatje, voedselbank, kledingbank, etc. Verder worden inwoners ondersteund in het aanvragen van hulp en regelingen. Gedurende de eerste jaren houdt Vluchtelingenwerk door regelmatig contact een vinger aan de pols om zo toe te werken naar meer duurzame bestaanszekerheid. Verder richt Vluchtelingenwerk zich op het vergroten van het sociaal netwerk en het begeleiden naar informatie. Vluchtelingenwerk merkt dat er informatiearmoede is. De ondersteuning is erop gericht dat een inwoner ervoor kan zorgen dat die voor zichzelf de best mogelijke situatie inricht op het financieel vlak en op andere leefgebieden. Een continue uitdaging voor Vluchtelingenwerk is de taalbarrière. Vluchtelingenwerk maakt gebruik van vertaal apps. Als iemand analfabeet is dan gebruikt Vluchtelingenwerk vaak vrijwilligers die kunnen tolken en zo mogelijk een app die tekst vertaalt en uitspreekt.

4.5 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm. Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel wel dan niet wordt voldaan aan de norm. Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm. Groene kleur

Normen	Toetsing
De gemeentelijke aanpak en die van partners richt zich op het maximeren van het bereik van regelingen en ondersteuning.	Voldoet merendeels: het bereik is relatief hoog en inwoners zijn tevreden over wat zij krijgen. Inwoners geven aan dat zij veel verschillende aanvragen moeten indienen. Verder zou volgens uitvoerders een laagdrempelig loket met één aanspreekpunt, meer maatwerk en het ambtshalve verstrekken van ondersteuning het bereik kunnen verhogen.

De gemeentelijke aanpak en die van partners hebben tot doel het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners.	Voldoet merendeels. De gemeentelijke aanpak draagt bij aan het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners. Echter een deel van de inwoners geeft aan dat het niet al hun problemen (structureel) oplost. Meer maatwerk en meer ambtshalve verstrekken zou beter kunnen aansluiten bij het versterken van de maatschappelijke positie van inwoners en het verduurzamen van de bestaanszekerheid.
Regels, regelingen en ondersteuning passen zich aan de leefwereld van de bewoners aan.	Voldoet grotendeels. Binnen de regels wordt door consulenten gezocht naar de best passende oplossingen. Inwoners geven aan dat de ondersteuning niet altijd aansluit bij hun ondersteuningsvraag. Consulenten geven aan dat meer maatwerk zou kunnen worden geleverd. Gemeentelijke respondenten geven aan dat momenteel maatwerk geleverd wordt via de hardheidsclausule.
De gemeente vult haar regierol naar maatschappelijke partners in op verschillende niveaus: • Opdracht- of subsidieverstrekking die gericht is op het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede.	Voldoet merendeels. Partners zijn tevreden met de gemeentelijke (financiële) ondersteuning, maar zouden graag zien dat gemeente de regierol opneemt voor de één loket functie met één aanspreekpunt per huishouden.
• Organiseren van leer- en verbetercycli van uitvoerders van alle partners.	Voldoet niet. Partners en uitvoerders van gemeente ervaren geen structurele leer- en verbetercyclus.
• Leren en inspireren van goede voorbeelden binnen en buiten Wijchen.	Voldoet beperkt. Consulenten van de gemeente willen graag meer leren van buurgemeenten.

5

BEVINDINGEN BELEIDSWERELD

5. Bevindingen beleidswereld

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen vanuit het perspectief van de beleidsmakers weergegeven. Eerst zijn in de rode kaders de bevindingen *per deelvraag* op hoofdlijnen weergegeven, gevolgd door een Onderbouwing van dat antwoord. Het hoofdstuk sluit af met een toetsing aan het normenkader. *De snelle lezer kan volstaan met het lezen van de beantwoording op hoofdlijnen in de rode kaders.* De deelvragen voor de 'Beleidswereld' treft u aan in bijlage 1.

5.2 Bevindingen regelingen

8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente zet meerdere inkomensondersteunende regelingen in. Hiernaast zet zij voorzieningen in gericht op ondersteuning/begeleiding.
- Maatregelen en voorzieningen zijn voornamelijk gericht op inwoners met een inkomen lager dan 110 of 120% van de voor hen geldende bijstandsnorm.

Onderbouwing

Inkomensondersteunende maatregelen & andere middelen	Regelt	Doelgroep
Regelingen		
Kindregeling	Bijdrage voor kosten voor ouders met kinderen zoals schoolspullen, laptop, zwemlessen, contributie of abonnementen zoals de speeltuin of bioscoop.	Ouders met kinderen met een inkomen tot maximaal 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm.
Geldterugregeling	Recht op extra geld (€ 150 per jaar) voor bijvoorbeeld het volgen van een cursus, abonnement op een krant op bibliotheek of deelname aan activiteiten. Het gros van deze regeling is voor internet/telefoonabonnement om sociale contacten van inwoners te bevorderen.	Jonger dan de AOW-leeftijd: het inkomen is de afgelopen 12 maanden niet hoger geweest dan 110% van het minimuminkomen. Ouder dan AOW-leeftijd: het inkomen is maximaal 110% van het minimuminkomen.
Regeling huishoudelijke apparaten	Financiële bijdrage voor huishoudens voor aankoop van verschillende huishoudelijke apparaten.	Huishoudens met een inkomen dat de afgelopen 36 maanden lager is geweest dan 110% van de geldende bijstandsnorm.
Bijstandsuitkering	Het inkomen waarvan je op minimaal niveau moet kunnen rondkomen voor bijvoorbeeld huur, eten en drinken voor huishoudens met weinig geld om van te leven.	Huishoudens met een inkomen lager dan de geldende bijstandsnorm en met een vermogen onder de vermogensgrens
Bijzondere bijstand	Een financiële bijdrage voor huishoudens met bijzondere kosten zoals bewindvoering of woonkostentoeslag.	Huishoudens met een inkomen rondom het sociaal minimum met een vermogen onder de vermogensgrens.

Uitkering voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW)	Een uitkering voor inwoners ouder dan 50 die werkloos zijn geworden.	Inwoners ouder dan 50 jaar met een inkomen onvoldoende om van te leven.
Kwijtschelding gemeentelijke belasting	Huishoudens met een laag inkomen hoeven geen gemeentelijke belastingen zoals rioolrechten en afvalstofheffing te betalen.	Huishoudens met een laag inkomen.
Individuele inkomenstoeslag	Een financiële bijdrage voor huishoudens die al drie jaar een laag inkomen hebben. Huishoudens mogen zelf bepalen waar zij het aan besteden.	Huishoudens met een (gezamenlijk) inkomen dat afgelopen drie jaar niet hoger was dan de geldende bijstandsnorm.
Zakgeldproject	Een project waarbij kinderen leren omgaan met zakgeld.	Huishoudens met kinderen die leven van een minimuminkomen.
Bijdrage extra kosten chronisch zieken	Een financiële bijdrage van € 325,- voor huishoudens met een laag inkomen en een chronische ziekte of beperking.	Huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de geldende bijstandsnorm.
Studietoeslag	Een toeslag voor studenten die door bijvoorbeeld een beperking niet kunnen werken naast hun opleiding.	Studenten van 15 jaar of ouder die naast studie geen inkomen kunnen vergaren.
Collectieve Zorgverzekering voor Minima	Een goedkopere optie tot zorgverzekering voor huishoudens met een laag inkomen.	Huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de geldende bijstandsnorm.
Voorzieningen		
Voedselbank	1 keer per week een gratis voedselpakket aanbieden voor inwoners met een laag inkomen.	Inwoners met onvoldoende inkomen om eten te kopen.
Noodhulp	Financiële ondersteuning in de vorm van een kleine lening, een gift voor huurachterstanden of inwoners met bijzondere medische kosten. Gemeente en samenwerkende partners boden noodhulp. De gemeente ondersteunde dat met een bedrag.	Huishoudens die niet in aanmerking komen voor gemeentelijke regelingen.
Schuldhulpmaatje	Ondersteuning via vrijwilliger/maatje voor inwoners	Huishoudens/inwoners in de schuldhulpverlening
Kledingbank	Maandelijks een fysiek kledingpakket voor huishoudens	Huishoudens met onvoldoende inkomen om kleding te kopen.

5.3 Bevindingen bereik en uitgaven regelingen

9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De meest gebruikte regelingen in 2022 zijn de Collectieve Zorgverzekering voor Minima (598), de Geldterugregeling (382) en de Individuele inkomenstoeslag (384).
- Voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en de Kindregeling is het aantal gebruikers door de jaren heen toegenomen.
- De uitgaven voor minimabeleid zijn gestegen van € 1.705.994 in 2019 naar € 1.840.605 in 2022.
- De uitgaven voor de regelingen Kwijtschelding, Individuele inkomenstoeslag, Bijzondere bijstand, Kindregeling en Individuele studietoeslag zijn door de jaren heen toegenomen, hoewel niet voor elke regeling ook het aantal gebruikers is toegenomen.
- Voor Kwijtschelding en de Individuele inkomenstoeslag geldt dat de uitgaven door de jaren zijn toegenomen en het aantal gebruikers is afgenomen. In het algemeen is het gebruik van regelingen in Corona tijd gezakt maar zijn daarna weer geklommen.

Onderbouwing

Aantal inwoners

In onderstaande tabel zijn de aantallen gebruikers per regeling inzichtelijk gemaakt. Enkel voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoeslag en de Kindregeling is het gebruik toegenomen in aantallen sinds 2019. Voor de overige regelingen geldt dat het gebruik in 2022 lager ligt in vergelijking met 2019, waar in de tussenjaren wel schommelingen zijn te zien.

Tabel 1. Overzicht uitgaven op beleidsinstrumenten minimabeleid (aantallen inwoners)

	2019	2020	2021	2022
Kwijtschelding	1025	1042	982	Onbekend
Individuele inkomenstoeslag	414	399	350	384
Huishoudelijke apparaten	80	73	58	62
Chronisch zieken	219	Onbekend	Onbekend	178
BB - Bewindvoering	342	352	340	357
BB - Inrichtingskosten	44	47	51	58
BB - Overig	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
CZM	630	613	607	598
Geldterugregeling	431	375	335	382
Individuele studietoeslag	6	9	14	10
Kindregeling	Onbekend	358	339	374

Omvang van de bestede middelen

In onderstaande tabel is de omvang van de bestede middelen van 2019 tot en met 2022 inzichtelijk gemaakt. Hier geldt dat de uitgaven voor de regelingen Kwijtschelding, Individuele inkomenstoeslag, Bijzondere bijstand, Kindregeling en Individuele studietoeslag zijn toegenomen door de jaren heen; de uitgaven in 2022 zijn hoger in vergelijking met 2019. Voor de overige regelingen geldt dat de uitgaven door de jaren heen zijn afgenomen, met schommelingen tussen daling en stijging in de twee jaar

ertussen. In het algemeen is het gebruik van regelingen in Corona tijd gezakt maar zijn daarna weer geklommen.

Tabel 2. Overzicht uitgaven op beleidsinstrumenten minimabeleid (financieel)

	2019	2020	2021	2022
Kwijtschelding	204.504	229.045	211.972	211.972
Individuele inkomens toeslag	184.426	182.690	162.710	187.145
Huishoudelijke apparaten	31.838	27.992	23.932	26.074
Chronisch zieken	61.875	57.000	53.625	52.525
BB - Bewindvoering	507.812	507.811	519.210	547.261
BB - Inrichtingskosten	92.965	101.604	115.456	140.298
BB - Overig	144.117	154.724	169.494	202.318
CZM	256.452	246.018	243.229	244.198
Geldterugregeling	52.996	46.500	40.700	47.800
Individuele studietoelage	6.924	11.810	16.828	18.712
Kindregeling	162.035	137.225	141.483	162.302
Totaal	1.705.994	1.702.419	1.698.639	1.840.605

Opvallend is dat alleen voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoelage en Kindregeling geldt dat zowel de uitgaven en het aantal gebruikers zijn gestegen. Bij Kwijtschelding en de Individuele inkomens toeslag is te zien dat de uitgaven door de jaren heen zijn toegenomen terwijl het aantal gebruikers is afgenomen. Voor de overige regelingen geldt dat de uitgaven door de jaren heen zijn afgenomen waarbij ook het aantal gebruikers zijn afgenomen.

5.4 Bevindingen inzet, beleid en knelpunten vergroten bereik

10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin dat voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Om de gezinnen die (nog) niet worden bereikt te bereiken, zet de gemeente diverse instrumenten in zoals een inkomenskaart, cadeaukaart Wijchen, informatieve video's, campagnes en doorverwijzing naar partners.
- Schaamte speelt een grote rol voor gezinnen om geen hulp te vragen bij de gemeente, met als gevolg dat zij niet kan acteren.
- Gezinnen die niet aan de criteria van een regeling voldoen, verwijst de gemeente door naar partners voor ondersteuning. Zij ondersteunen vervolgens in de vorm van bijvoorbeeld een verjaardagdoos, naschoolse activiteiten of informatie over geldzaken.
- De gemeente Wijchen bestrijdt kinderarmoede via het programma Kansrijke Start en de Kindregeling en versterkt financiële educatie voor kinderen en jongeren om geldvaardigheden en zelfstandigheid te bevorderen.

Onderbouwing

Perspectief gemeente en partners (bereik)

Respondenten van de gemeente geven aan dat veel kinderen uit gezinnen van één- of tweeverdieners die rond de armoedegrens leven nauwelijks worden bereikt. Om de gezinnen die (nog) niet worden bereikt te bereiken, zet de gemeente diverse instrumenten in zoals een inkomenskaart, cadeaukaart Wijchen, informatieveideo's, campagnes en doorverwijzing naar partners. Consulanten kunnen van regels afwijken waar nodig, als dit goed wordt gemotiveerd. Een voorbeeld hiervan is de Kindregeling, waar gezinnen met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen recht op hebben. Een grens is nodig maar de gemeente zoekt naar oplossingen voor gezinnen die boven de grens van 120% vallen, bijvoorbeeld doorverwijzing naar ondersteuning bij partners zoals de Kledingbank of Voedselbank. De gemeenteraad stelt de grenzen van de inkomensondersteunende regelingen vast. De gemeente kan in haar dienstverlening hier in individuele gevallen gemotiveerd van afwijken.

Naast dat sommige gezinnen niet aan de criteria van de regelingen voldoen bestaan er ook andere redenen voor niet bereik. Pas als een gezin een hulpvraag bij de gemeente heeft ingediend kan de gemeente in actie komen. Daarnaast zien de gemeente en partners dat schaamte een grote rol speelt. Zelfs als signalen zichtbaar zijn dat een gezin hulp nodig heeft, bijvoorbeeld leerkrachten die merken dat een leerling geen gevulde broodtrommel heeft, blijft hulp zoeken bij de gemeente door ouders vaak uit. In zulke gevallen probeert bijvoorbeeld een schoolmaatschappelijk werker het gesprek met een gezin aan te gaan en hen te wijzen op de mogelijkheden van ondersteuning door de gemeente of andere hulporganisaties. Zo probeert Kans en Kleur bijvoorbeeld direct hulp te bieden. Zij hebben het afgelopen jaar elk kind een kerstcadeau gegeven. Daarnaast organiseren zij, mede dankzij gemeentelijke financiering, een naschools programma met activiteiten of Nederlandse les waaraan kinderen kunnen deelnemen.

Perspectief gemeente & partners (ondersteuningsmogelijkheden)

In het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023 benoemt de gemeente dat zij inzet op het voorkomen van financiële problemen en het bevorderen van financiële vaardigheden, met de focus op gezinnen en jongeren. Binnen het programma Kansrijke Start ligt de nadruk op de eerste 1000 dagen van het leven van een kind. Door (aanstaande) ouders in kwetsbare situaties te ondersteunen, wordt gestreefd naar een betere start voor elk kind. Het doel is om gezondere generaties te bevorderen en gezondheidsverschillen te verkleinen. Daarnaast worden professionals die gezinnen begeleiden getraind om kinderarmoede te signaleren en door te verwijzen naar passende hulp. Ook richt de gemeente zich op het versterken van financiële educatie, zodat kinderen al op jonge leeftijd leren omgaan met geld en geldzaken. Dit gebeurt onder meer via het Zakgeldproject op basisscholen, waarin financiële vaardigheden worden getraind en waarbij ouders actief worden betrokken. Voor middelbare scholieren wordt financiële educatie versterkt, vooral bij de overgang van 17 naar 18 jaar, om hen beter voor te bereiden op zelfstandigheid.

Consulanten van de gemeente kijken naar het gehele plaatje van een gezin, niet enkel naar de hulpvraag die het gezin voorlegt. Als een gezin geen recht heeft op gemeentelijke regelingen, proberen consulanten dit gezin te verwijzen naar hulp waar zij wel een beroep op kunnen doen. Voorbeelden zijn opties bieden voor begeleiding naar werk of doorverwijzen naar partners die ondersteuning kunnen bieden in de vorm van voedsel, kleding of voor begeleiding van kinderen. Daarnaast overweegt de gemeente de administratieve werkdruk van consulanten te verminderen, bijvoorbeeld door consulanten de mogelijkheid te bieden van ambtshalve verstrekken. De tijdswinst die hierdoor wordt gewonnen, kunnen consulanten inzetten om te focussen op maatwerk en om aandacht/nazorg te bieden aan inwoners. Ook

de raad kijkt hier met interesse naar en wil graag de consequenties van deze keuze inzichtelijk krijgen. De interne organisatie en de werkprocessen kunnen volgens respondenten efficiënter worden ingericht.

Partners bieden op verschillende manieren ondersteuning aan gezinnen, ongeacht of zij gebruik maken van gemeentelijke regelingen. De Voedselbank verstrekt voedsel aan gezinnen, Stichting Jarige Job stuurt kinderen onder de 18 een verjaardagdoos. Stichting Wijchen Gezond organiseert in samenwerking met de Voedselbank een menstruatie-uitgiftepunt. Vluchtelingenwerk probeert het sociaal netwerk te vergroten en informatie te bieden over geldzaken. Kans en Kleur biedt naschoolse activiteiten voor kinderen en het Armoedefonds levert op aanvraag gratis producten. Tijdens feestdagen worden via verschillende kanalen, zoals bijv. door inwoners en bedrijven in de gemeente, initiatieven bedacht en acties georganiseerd voor gezinnen die hulp nodig hebben. Bijvoorbeeld het verzamelen van spullen die vervolgens door gezinnen bij de Voedselbank kunnen worden opgehaald.

11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De gemeente zet een combinatie van preventie, vroegsignalering, laagdrempelige communicatie en maatwerk in om de doelgroep te bereiken.
- De gemeente werkt samen met sociale wijkteams om laagdrempelige inloop te creëren voor inwoners met hulpvragen.
- Door niet te bezuinigen op regelingen, deze breed in te zetten en inkomensgrenzen zo mogelijk te verruimen probeert de gemeente de doelgroep te vergroten.
- Partners zoals Vluchtelingenwerk en de Voedselbank bereiken inwoners voornamelijk via een doorverwijzing van de gemeente.

Onderbouwing

In het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023 benoemt de gemeente meerdere maatregelen en veranderingen om de doelgroep te bereiken. Dit is een combinatie van preventie, vroegsignalering, laagdrempelige communicatie en maatwerk. Samengevat komt het neer op de volgende maatregelen:

- **Preventie en educatie:** het bevorderen van financiële opvoeding (bij jonge ouders), educatie, en basisvaardigheden en ondersteuning bieden bij belangrijke levensgebeurtenissen zoals een scheiding.
- **Outreachinge aanpak:** Gericht contact opnemen met inwoners in risicowijken, gebruikmaken van ervaringsdeskundigen en het inzetten van begrijpelijke en toegankelijke communicatie zoals WhatsApp en video's over het aanvragen van een regeling.
- **Vroegsignalering van schulden:** samenwerken met partners zoals het CAK, rechtbanken en jongerenwerkers om signalen over betalingsproblemen vroeg op te vangen en vervolgens deze inwoners benaderen.
- **Verbeteren van basisvaardigheden:** inwoners ondersteunen in het vergroten van zelfredzaamheid en grip op geldzaken.
- **Extra ondersteuning bij langdurige armoede:** het verkorten van het duurcriterium naar drie jaar voor de Inkomensvoetsteun om meer huishoudens te bereiken (+25% wordt verwacht).
- **Energietransitie ondersteunen:** subsidies voor duurzame apparaten om lage inkomens te helpen besparen op energiekosten.
- **Maatschappelijke participatie bevorderen:** door het verhogen van de tegemoetkoming in de Geldterugregeling krijgen huishoudens meer lucht voor uitgaven zoals de bioscoop, theater, de bus of contributies

- **Ruimere kwijtschelding van lokale lasten:** huishoudens met een spaartegoed tot € 2.000,- komen ook in aanmerking voor de regeling Kwijtschelding.
- **Verruiming inkomensondersteuning:** inwoners boven de inkomensnorm, krijgen toegang tot regelingen voor lage inkomens. De grootste uitdaging hierin is dat deze huishoudens vaak niet bekend zijn bij de gemeente.

Uit de interviews met uitvoerders en beleidsmedewerkers komt naar voren dat de gemeente sinds kort samenwerkt met het sociaal team in de wijken om opnieuw een toegankelijke inloop te creëren. Dit gebeurde in het verleden ook toen gezamenlijk gewerkt werd vanuit de Vraagwijzer. Dit lijkt drempelverlagend te werken. De focus ligt op het versterken van de samenwerking en doorverwijzing tussen inkomensconsulenten en het Sociaal Team en partners. Verder wordt volgens respondenten niet bezuinigd op regelingen en worden deze zo breed mogelijk ingezet. De gemeente heeft sinds afgelopen zomer een telefoonnummer beschikbaar gesteld voor inwoners om te bellen voor geldproblemen. Hier wordt nog weinig gebruik van gemaakt. Verbeterpunten om de doelgroep beter te bereiken ligt in 'vertrouwen' als uitgangspunt inpassen in de gemeentelijke werkwijze. De huidige uitvoering en inrichting is nu opgezet om 'die ene fout' te voorkomen. Het bereik is een knelpunt. Het is een continue zoektocht naar hoe inwoners te bereiken. Schaamte, onzekerheid, uitstelgedrag en stress zijn redenen dat inwoners niet de gemeente benaderen maar ook dat de gemeente hen niet kan bereiken.

In de groepssessie met de gemeenteraad kwam naar voren dat zij een discussie wilden voeren in de gemeenteraad over het begrip armoede en dit dan vervolgens te vertalen naar de verschillende beleidsuitgangspunten. Uit interviews met gemeente en partners kwam naar voren dat niet alle partners het als hun rol zien om inwoners te bereiken. Zo richt de Voedselbank zich niet op het actief benaderen van inwoners; de vraag is of dit wenselijk is. Inwoners komen voornamelijk in contact met de Voedselbank na een doorverwijzing via de gemeente. Bewindvoerders doen eveneens aanmeldingen bij de Voedselbank. Ook voor Vluchtelingenwerk geldt dat zij inwoners bereiken nadat deze zijn doorverwezen via de gemeente. Partners proberen wel inwoners te wijzen op de mogelijkheden van hulp via de gemeente, bijvoorbeeld tegemoetkoming bij het betalen van contributie voor de sportclub. Ook informeren zij inwoners over gemeentelijke regelingen en verwijzen zij door naar andere hulporganisaties, zoals Schuldhulpmaatje of de Kledingbank.

12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Gemeentelijke hulp biedt oplossingen voor algemene hulpvragen van inwoners. Echt effectieve ondersteuning ontstaat wanneer consulenten maatwerk leveren en de volledige context achter de hulpvraag meenemen. Over het algemeen doen consulenten dit ook.
- Knelpunten voor inwoners liggen in specifieke hulpvragen, zoals vergoeding voor ov-kosten, geen studietoelage kunnen ontvangen door leeftijd of het moeten betalen van een minimum bedrag. Het betreft hier vragen/behoefte buiten de invloedssfeer van de uitvoering van de regelingen.
- Grenzen voor toekennen, inwoners die toeslagen uitgeven aan zaken waar ze niet voor bedoeld zijn en de taalbarrière zijn knelpunten voor consulenten van de gemeente.
- Partners signaleren dat inwoners voorzieningen langer gebruiken dan bedoeld, zij geven aan dat zij net buiten de gemeentelijke criteria vallen maar toch hulp nodig hebben en dat regelingen structurele problemen niet oplossen.

Onderbouwing

De meerderheid van de gesproken inwoners ervaren het gemeentelijke beleid als positief. Het helpt hen hun hulpvragen op te lossen. De gemeente biedt over het algemeen snel hulp. Toch ervaren sommige inwoners knelpunten. Zo beperken de kosten voor openbaar vervoer hun mobiliteit en die van de

kinderen. Een voorbeeld hiervan is een inwoner die haar kinderen niet op een uitje kon meenemen omdat het openbaar vervoer te duur is. Daarnaast biedt de gemeente onvoldoende begeleiding naar bijscholing of omscholing, waardoor inwoners in het vinden van werk worden beperkt terwijl zij juist werk willen vinden. De gemeente Wijchen werkt samen met het Werkbedrijf als het gaat om re-integratie. Hierbij wordt niet alleen gekeken of er bemiddeld kan worden bij het vinden van werk, maar wordt ook aandacht aan opleiding/cursus mits deze bijdraagt aan re-integreren. Ook wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden zoals dagbesteding. Verder heeft het werkbedrijf participatiecoaches voor mensen die niet kunnen werken. Zij hebben een laagdrempelig manier van communiceren en begeleiden van inwoners richting vrijwilligerswerk tot aan wandelen met een maatje. Een ander voorbeeld hiervan is een inwoner die wil gaan studeren, alleen geen studiefinanciering kan ontvangen omdat deze ouder is dan dertig jaar. Een ander knelpunt is de Kindregeling. Inwoners moeten aan een minimumbedrag van uitgaven voldoen. Als je hier net onder zit, ontvang je geen ondersteuning. Volgens respondenten van de gemeente wordt alles vergoed mits aangetoond. Als een aanvraag wordt gedaan neemt de gemeente een besluit of het past binnen de voorwaarden van de regeling. Indien de gemeente toekent, dan betalen zij daarvan 75% aan de inwoner uit. De gemeente controleert achteraf of het geld is uitgegeven. Als een inwoner geen of onvoldoende bonnen inlevert dan moet deze inwoner het ontvangen geldbedrag helemaal of voor een deel terugbetalen. Zodra voor het hele bedrag bonnen of rekeningen zijn ingeleverd, betaalt de gemeente de laatste 25% aan de inwoner uit. Dit bedrag mag vervolgens vrij aan de kinderen worden besteed zonder hiervoor bonnen in te leveren.

De consultants van de gemeente kijken naar het volledige plaatje en onderzoeken wat zij voor de inwoner kunnen betekenen, inclusief zaken buiten het directe hulpvraaggebied waarin de gemeente een rol kan spelen. Dit soort maatwerk is een goede aanpak en heeft effect. Knelpunten zitten hem in dat inwoners soms te veel willen, voor zichzelf of hun kinderen. Een voorbeeld is een inwoner die een kind had die op gitaarles en voetbal zat, en vervolgens vroeg om meer geld zodat het kind ook kickbokslessen kon volgen. Een ander knelpunt komt bij de Kindregeling voor. Inwoners geven het geld uit aan zaken waar de regeling niet voor bedoeld is. Consultants moeten daardoor soms bonnetjes van inwoners afwijzen, waardoor inwoners geen geld krijgen. Verder blijft taal een knelpunt. Hoe je bepaalde zaken beschrijft in regelingen, folders of op de website zodat het voor iedereen toegankelijk is blijft ingewikkeld.

De Voedselbank loopt regelmatig tegen het probleem aan dat inwoners te lang gebruik maken van de Voedselbank. Het is voor maximaal drie jaar bedoeld, terwijl gemiddeld 40% van het bestand over de drie jaar heen gaat. 10% komt bijna zeven jaar. Een ander knelpunt is dat bepaalde huishoudens nooit uit hun situatie groeien, waardoor zij structureel van de Voedselbank gebruik moeten maken, soms met tussenperiodes. Dit roept de vraag op bij de Voedselbank of het gemeentelijk beleid wel effectief is. Zet de gemeente bijvoorbeeld voldoende in op preventie.

De sportvereniging AWC ziet het oerwoud aan regelingen als een knelpunt. Dit maakt het voor inwoners lastig écht het doel te bereiken. Het huidige systeem draagt slechts bij aan verzachting van de omstandigheden in plaats van structurele oplossingen te bieden aan inwoners. Daarnaast weten deze inwoners niet altijd hulporganisaties te vinden. De gemeente kan hierin een coördinerende rol spelen om inwoners te koppelen aan organisaties. De organisatie Vluchtelingenwerk ziet hiernaast het knelpunt dat zelfs als inwoners de hulp weten te vinden, zij niet altijd in aanmerking hiervoor komen. Inwoners die net boven de criteria komen, maar eigenlijk alsnog ondersteuning nodig hebben. Ook denken sommige inwoners dat zij dan nergens meer voor in aanmerking komen, terwijl op specifieke regelingen zij toch nog recht hebben.

5.5 Bevindingen besteding extra Rijksmiddelen armoedebestrijding

13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De middelen zijn ingezet om samenwerking met partners te verbeteren, voor extra verstrekkingen vanuit kind- en minimaregelingen. De extra middelen (Klijnsmagelden) zijn toegevoegd aan de lokale middelen die ook voor 2017 al werden besteed. Vanuit dit totaal aan middelen wordt de jaarlijkse bijdrage, de zwemlessen en de PC-regeling gefinancierd.

Onderbouwing

De extra middelen (Klijnsmagelden) zijn toegevoegd aan de lokale middelen die ook voor 2017 al werden besteed. Vanuit dit totaal aan middelen wordt de jaarlijkse bijdrage, de zwemlessen en de PC-regeling gefinancierd. De Klijnsmagelden worden niet gebruikt voor samenwerking, bijeenkomsten of preventie. Andere extra middelen voor armoedebelid zijn wel ingezet ter versteviging van preventie en subsidiëring van de Voedsel- en Kledingbank. Daarnaast is ook de samenwerking met intermediairs zoals het UWV verbeterd. Samen wordt ingezet op samenwerking en preventie naar een perspectief waarin inwoners onafhankelijk kunnen worden van regelingen. Verder zijn de extra gelden besteed aan verstrekkingen van kind- en minimaregelingen. Deze Klijnsmagelden zijn ingezet voor algemene jaarlijkse verstrekkingen zoals sport, hobby's, schoolbenodigdheden, muzieklessen, zwemlessen en pc's. Met het oog op de budgettaire situatie in 2026 probeert de gemeente te voorkomen dat deze groep hard wordt getroffen.

14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- In samenwerking met partners een perspectief bieden waar inwoners onafhankelijk worden van gemeentelijke regelingen.
- Het vereenvoudigen van processen zodat ruimte en tijd ontstaat voor maatwerk en nazorg richting inwoners.

Onderbouwing

De gemeente streeft naar samenwerking en preventie, met als doel samen met partners een perspectief te bieden waarin inwoners onafhankelijk worden van gemeentelijke regelingen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen alle betrokkenen, waarbij de focus ligt op een brede benadering van de situatie achter de hulpvraag van de inwoner. De gemeente wil processen vereenvoudigen, bijvoorbeeld door inwoners slechts één aanvraag te laten indienen, waarna het systeem automatisch aangeeft op welke regelingen ze recht hebben. Ook denkt de gemeente aan het ambtshalve verstrekken van meerjarige aanvragen. Dit kan tijd besparen en consultants de ruimte bieden voor maatwerk, nazorg en een meer integrale aanpak per inwoner.

15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- De realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen is niet inzichtelijk te maken. Intern is de evaluatie van de realisatie op beleidsniveau voornamelijk informeel en kwalitatief van aard. Cijfermatige data over de realisatie is beperkt aanwezig. Intern vinden op uitvoerend niveau nauwelijks tot geen evaluaties plaats van aanvragen.

Onderbouwing

Binnen de gemeente vindt er continu een informele evaluatie plaats, zowel intern als met partners, die vooral kwalitatief van aard is vanwege de moeilijkheid om cijfermatige data bij te houden. De gemeente kan echter wel meer kwantitatieve data gebruiken in evaluaties, zoals het regelmatig verzamelen van gegevens over het bereik, en de instroom en uitstroom uit de bijstand. Consulenten geven aan dat interne evaluaties weinig plaatsvinden, wat ze missen. Ondanks dat er nu meer maatwerk en overleg is op casuïstiekniveau, ontbreekt het aan verdieping. Ze merken op dat aanvragen niet systematisch naast elkaar worden gelegd, geanalyseerd of besproken. Respondenten van de gemeente hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een kwaliteitsmedewerker waarmee dit structureel zou kunnen worden ondervangen.

De gemeente kan wel aangeven hoeveel kinderen gebruik maken van welke regeling en waarvoor. Gemeentelijke respondenten geven aan dat zij het interessant zouden vinden om te zien welke gebruikers van minimaregelingen in- en uitstromen, dat dit mogelijk is maar dat dit veel werk en inspanning kost en daarom niet gebeurt. De gemeente meet het bereik éénmaal per jaar en dit lijkt hen voldoende. Verder hebben zij daarnaast de kwalitatieve indrukken van partner en eigen consulenten.

5.6 Bevindingen monitoring effecten

16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?

Bevindingen op hoofdlijnen:

- Hoewel de gemeente CBS-cijfers, de armoedemonitor en de jaarlijkse rapportage over bijzondere bijstand gebruikt om het beoogd effect te monitoren, is de monitoring voornamelijk informeel voorhanden en kwalitatief van aard.
- De wens bestaat een convenant te realiseren met bewindvoerders en partners waarin doelen worden gemonitord.
- De raad heeft behoefte aan informatie die de uitvoering inzichtelijk maakt en het politieke verhaal vertelt, niet enkel het ambtelijke verhaal.

Onderbouwing

De gemeente gebruikt CBS-cijfers en maakt schattingen voor gegevensanalyse, zoals beschreven in het beleidsplan Geldzorgen, Armoede en Schulden 2023. Verder monitort zij via de tweejaarlijkse armoedemonitor en de jaarlijkse rapportage over bijzondere bijstand. De gemeente streeft ernaar om in de toekomst via een convenant met bewindvoerders en partners te werken. Dit om inwoners die onder bewindvoering staan zo goed mogelijk te ondersteunen. Het doel is om mensen zo snel mogelijk op eigen benen te laten staan of tijdig hulp te bieden om te voorkomen dat zij in armoederegelingen of bewindvoering terechtkomen. Dit wil de gemeente realiseren door samen met sociale en maatschappelijke partners en bewindvoerders een convenant op te stellen. In dit proces neemt de gemeente de regie. Door afspraken vast te leggen in een convenant, kan er effectiever en doelgerichter worden samengewerkt.

Het college rapporteert periodiek via de P&C-cyclus aan de raad over de effectiviteit van het beleid. De raadsleden aanwezig in het groepsgesprek geven aan dat zij beperkte grip op de uitvoering hebben en zich vooral richten op de sturing en aanpak. In het groepsgesprek met de raad is besproken dat er behoefte is aan duidelijke informatie die de uitvoering inzichtelijk maakt. Raadsleden ontvangen cijfers maar het is hen vaak onduidelijk wat deze betekenen. In het groepsgesprek geven de aanwezige raadsleden aan dat zij vooral ambtelijke en geen politieke informatie ontvangen. Bijvoorbeeld hoe inwoners het beleid ervaren. De raadsleden willen graag regelmatig een helder overzicht ontvangen van KPI's en streefwaarden gekoppeld aan maatschappelijke doelen, zoals vastgesteld door de raad. De aanwezige raadsleden hebben behoefte aan een overzicht op hoofdlijnen, inclusief inkomsten en uitgaven rond het beleid. Dit kan ervoor zorgen dat zij beter samen met het college kunnen optrekken.

5.7 Toetsing normenkader

Voor de toetsing aan de norm werken we met de volgende termen in volgorde van niet voldoen tot voldoen:

- Voldoet niet of beperkt: dit betekent dat op geen enkele wijze of beperkt wordt voldaan aan de norm.
Rode kleur
- Voldoet merendeels: dit betekent dat voor een groter deel) wel dan niet wordt voldaan aan de norm.
Oranje kleur
- Voldoet: dit betekent dat voor een zeer groot gedeelte of geheel wordt voldaan aan de norm.
Groene kleur

Normen	Toetsing
De gemeente meet het bereik en de besteding van de middelen.	Voldoet grotendeels. De gemeente meet het bereik van de regelingen in zowel aantallen huishoudens die gebruik maken van de regelingen als in financiële aantallen. Het overzicht is alleen niet 100% volledig.
Het bereik van de regelingen komt overeen met de gestelde ambities daarover in het beleid van de gemeente.	Voldoet merendeels. De gemeente heeft als ambitie het gebruik en bereik te verhogen. Het gebruik is voor de regelingen Bijzondere bijstand, Individuele studietoelage en de Kindregeling omhoog gegaan. Voor de overige regelingen zijn de uitgaven omhoog gegaan.
De middelen zijn besteed aan armoedebestrijding bij kinderen.	Voldoet grotendeels. De extra beschikbaar gestelde middelen zijn op armoedebestrijding bij kinderen ingezet. De financiële middelen zijn besteed aan kind- en minimaregelingen. Extra geld om activiteiten te bekostigen is beschikbaar gesteld.
De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan.	Voldoet beperkt. De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan voornamelijk informeel en kwalitatief. Cijfers over het beleid en de effecten zijn niet tot nauwelijks beschikbaar.
De monitoring biedt inzicht in het bereiken van het beoogde effect.	Voldoet niet. Uit de monitoringsdata is niet te herleiden of het effect dat de gemeente wil bereiken wordt bereikt. Cijfers die beschikbaar zijn zeggen voornamelijk iets over de input en output, niet over outcome (effect).

BIJLAGE

BIJLAGEN

Bijlage 1: deelvragen

Onderzoeksvragen 'leefwereld'

1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?
2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishoudens met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?
3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishoudens met kinderen?
4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet lukt om hulp te zoeken/vinden?

Onderzoeksvragen 'uitvoeringswereld'

5. Passen de gemeenten en de uitvoerende partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?
6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede? Hierbij ook kijken naar landelijke voorbeelden.
7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen? (Bijvoorbeeld: signalerings-, voorlichtings- en doorverwijsfunctie)
 - Welzijnsorganisatie Meervoormekaar
 - Voetbalvereniging AWC
 - Stichting Kans & Kleur (samenwerkingsorganisatie scholen)
 - De Voedselbank
 - Vluchtelingenwerk

Onderzoeksvragen 'beleidswereld'

8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?
9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)?
10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin dat voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?
11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?
12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?
13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?
14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?
15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?
16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?

Bijlage 2: het normenkader

De Rekenkamer hanteert een normenkader aan de hand waarvan de bevindingen worden getoetst. Onderstaand is per onderzoeksvraag aangegeven welke norm is gehanteerd. Voor beschrijvende vragen is geen norm geformuleerd, voor oordelende vragen wel. Dit is onderstaand uitgewerkt.

Perspectief	Vraag	Norm
Leefwereld	1. Is het voor inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen in (dreigende) armoede duidelijk dat en waar zij terecht kunnen voor het aanvragen van ondersteuning?	▪ Inwoners zijn bekend met de mogelijkheden van ondersteuning. ▪ Inwoners weten waar zij de ondersteuning kunnen aanvragen.
	2. Hoe ervaren inwoners van de gemeente Wijchen en met name de huishouders met kinderen het proces van vinden en aanvragen van hulp?	▪ Inwoners weten de ondersteuning te vinden. ▪ Inwoners vinden dat de menselijke maat wordt toegepast. ▪ Inwoners ervaren een duidelijke en makkelijk begrijpelijke mondelinge en schriftelijke communicatie door de gemeente. ▪ Inwoners ervaren geen onnodige drempels. ▪ Het proces van aanvragen van hulp verloopt binnen voor inwoners acceptabele termijnen.
	3. Heeft de ondersteuning bijgedragen aan het verbeteren van de bestaanszekerheid van inwoners van de gemeente Wijchen en met name huishouders met kinderen?	▪ De inwoners ervaren dat de ondersteuning aansluit op hun situatie en behoefte. ▪ De ondersteuning heeft als effect dat inwoners meer bestaanszekerheid ervaren op de volgende aspecten: voorspelbaar en voldoende inkomen, toegang tot voorzieningen als onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven.
	4. Stichting Leergeld 2stromenland heeft in 2022 hulp geboden aan 28 families en 35 kinderen. Wat zijn de ervaringen van deze families bij het zoeken en vinden van financiële hulp? Kennen deze families ervaringen van andere mensen die het niet	▪ Beschrijvende vraag, bevindingen toetsen aan de normen van onderzoeksvraag 1 tot en met 3.

Perspectief	Vraag	Norm
	lukt om hulp te zoeken/vinden?	
Uitvoeringswereld	5. Passen de gemeenten en de uitvoerende partners de strategieën gericht op verbeteren van bereik, het versterken van de maatschappelijke positie en het aanpassen van regels aan de leefwereld in de uitvoering toe?	- De gemeentelijke aanpak en die van partners richt zich op het maximaliseren van het bereik van regelingen en ondersteuning. - De gemeentelijke aanpak en die van partners hebben tot doel het versterken van de maatschappelijke positie van de inwoners. - Regels, regelingen en ondersteuning passen zich aan aan de leefwereld van de bewoners.
	6. Hoe benut de gemeente haar regierol om maatschappelijke partners (welzijnsorganisaties, scholen, sportverenigingen en het Sociaal Team) te betrekken bij het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede? Hierbij ook kijken naar landelijke voorbeelden.	- De gemeente vult haar regierol naar maatschappelijke partners in op verschillende niveaus: - Opdracht- of subsidieverstrekking die gericht is op het bereiken en ondersteunen van kinderen die opgroeien in armoede. - Organiseren van leer- en verbetercycli van uitvoerders van alle partners. - Leren en inspireren van goede voorbeelden binnen en buiten Wijchen.
	7. Wat doen de onderstaande organisaties op eigen initiatief om kinderen die in armoede opgroeien te ondersteunen?	Beschrijvende vraag, geen norm.
Beleidswereld	8. Welke inkomensondersteunende regelingen biedt de gemeente Wijchen?	Beschrijvende vraag, geen norm.
	9. Wat was in de periode 2019-2023 het bereik van deze regelingen (aantal inwoners, omvang van bestede middelen)? 10. Kinderen die in armoede opgroeien leven niet altijd in een gezin die voldoet aan de criteria van de inkomensondersteunende regelingen. Op welke manier wil de gemeente deze kinderen bereiken? Welke	- De gemeente meet het bereik en de besteding van de middelen. - Het bereik van de regelingen komt overeen met de gestelde ambities daarover in het beleid van de gemeente. - Beschrijvende vraag geen norm.

Perspectief	Vraag	Norm
	ondersteuningsmogelijkheden zijn er voor deze kinderen?	
	11. Wat is het beleid van de gemeente Wijchen om de doelgroep van de inkomensondersteunende regelingen te bereiken?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	12. Welke knelpunten (zoals tegenstrijdig beleid) doen zich hierbij voor? Welke aanpak werkt goed?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	13. Gemeenten krijgen sinds 2017 vanuit het Rijk extra middelen voor armoedebestrijding bij kinderen. Waaraan zijn deze extra middelen in de periode 2019-2023 besteed?	▪ De middelen zijn besteed aan armoedebestrijding bij kinderen.
	14. Welke doelstellingen heeft het nieuwe college vanaf 2022 aan de inzet van deze middelen verbonden?	▪ Beschrijvende vraag, geen norm.
	15. Hoe verloopt de realisatie van het voorgenomen beleid voor deze extra middelen?	▪ De gemeente monitort de realisatie van het voorgenomen beleid en de effecten daarvan
	16. Hoe monitort de gemeente het beoogde effect (een afname van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit)?	▪ De monitoring biedt inzicht in het bereiken van het beoogde effect.

Bijlage 3: geraadpleegde bronnen

Documenten

- 202405 Samenvatting Gezinspanel bijeenkomst – Minimaregelingen
- 20240902 Samenvatting bijeenkomst 2 - Eigen vragen
- 2204_06_wij_coalitieakkoord_2022_2026_webversie
- 23 105532 amendement 1 GLW PvdA afschaffen duurcriterium geldterugregeling (AANGEPAST)
- 23 105532 amendement 3 K8W VVD PvdA CDA WL bewindvoering in gemeentelijke handen (AANGEPAST)
- 23 105532 motie 1 K8W VVD Indexeer de regelingen
- 23 105532 motie 4 D66 PvdA GLW CDA Verkorten duur BKR-registratie
- Amendement (aangenomen) Voedselbank
- Armoedebelid 2017, beslisnota
- Armoedemonitor 2016 Wijchen
- Armoedemonitor Wijchen 2020
- Beleidsplan 2023 – Geldzorgen, armoede en schulden
- Beslisnota raad - Armoedemonitor 2020
- Beslisnota raad - beleidsplan Geldzorgen, armoede en schulden
- Coalitieakkoord Wijchen 2022-2026 – Samen Verschil Maken
- Motie (aangenomen) D66 K8W Armoedebelid optimalisering geld-terug-regeling (gewijzigde versie)
- Motie (aangenomen) D66 K8W Armoedebelid uitbreiden geld-terug-regeling
- Samenvatting Gezinspanel bijeenkomst – minimaregelingen 2024
- Sociale Kaart Armoedebestrijding en Schuldhulp 2024
- Verslag bijeenkomst Armoede schulden 22-09-22
- 'Improving Health through Reducing Stress': Parents' Priorities in the Participatory Development of a Multilevel Family Health Programme in a Low-Income Neighbourhood in The Netherlands, Gerda Wink et al, 2021

Regelingen

- Kindregeling
- Geldterugregeling
- Regeling huishoudelijke apparaten
- Bijstandsuitkering
- Bijzondere bijstand
- Uitkering voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers (IOAW)
- Kwijtschelding gemeentelijke belasting
- Individuele inkomenstoeslag
- Zakgeldproject
- Bijdrage extra kosten chronisch zieken
- Studietoelage
- Collectieve Zorgverzekering voor Minima

Voorzieningen

- Voedselbank
- Noodhulp
- Schuldhulpmaatje
- Kledingbank

Interviews

Huishoudens

- 15 gezinnen met kinderen in de gemeente Wijchen die gebruik maken (of hebben gemaakt) van gemeentelijke regelingen en/of toeslagen gericht op huishoudens met een minima-inkomen

Gemeente Wijchen

- 2 beleidsmedewerkers verantwoordelijk voor het minimabeleid
- 4 uitvoerende medewerkers betrokken bij het minimabeleid
- De verantwoordelijk wethouder voor het onderwerp Armoede en Schulden
- Meerdere vertegenwoordigers van de verschillende partijen in de gemeenteraad in 1 gezamenlijke sessie

Partners

- AWC
- Kans en Kleur
- Vluchtelingenwerk Wijchen
- Voedselbank Wijchen
- Meervormekaar